

V Bruseli 6. 6. 2018
COM(2018) 398 final

2018/0222 (NLE)

Návrh

NARIADENIE RADY,

ktorým sa mení nariadenie Rady (EÚ) 2015/1588 z 13. júla 2015 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na určité kategórie horizontálnej štátnej pomoci

(Text s významom pre EHP)

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Komisia 2. mája 2018 predložila svoj návrh nasledujúceho viacročného finančného rámca (ďalej len „VFR“) [COM(2018) 321 final]. Na základe toho Komisia navrhuje niekoľko horizontálnych a odvetvových programov financovania EÚ, ktorými sa reaguje na nové výzvy a zároveň pokračuje v realizovaní úspešných existujúcich činností.

Cieľom tohto návrhu na zmenu splnomocňujúceho nariadenia EÚ o štátnej pomoci [nariadenie Rady (EÚ) 2015/1588] je zlepšiť súčinnosť týchto programov financovania EÚ a pravidiel štátnej pomoci. Umožní Komisii uskutočniť ciele zmeny súčasných pravidiel štátnej pomoci tak, aby sa vnútroštátne finančné prostriedky vrátane prostriedkov z európskych štrukturálnych a investičných fondov riadených na vnútroštátnej úrovni a fondov EÚ riadených centrálnou Komisiou mohli čo najplynulejšie kombinovať bez toho, aby dochádzalo k narušeniu hospodárskej súťaže na jednotnom trhu EÚ.

Účelom pravidiel štátnej pomoci EÚ je zabezpečiť, aby verejné výdavky nenarúšali hospodársku súťaž medzi podnikmi na jednotnom trhu EÚ, a to na základe troch základných zásad:

- spoločný záujem: verejné výdavky by mali slúžiť všeobecným cieľom politiky, akými sú podpora investícií, vzdelávania a odbornej prípravy, regionálna súdržnosť, výskum a vývoj, zlepšovanie digitálnych, dopravných a energetických sietí a boj proti znečisťovaniu životného prostredia a zmene klímy,
- doplnkovosť: verejné výdavky by mali vyplňať medzeru, a nie vytláčať či jednoducho nahrádzať súkromné investície,
- nákladová účinnosť: verejné výdavky by nemali prekračovať rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie cieľa politiky.

Finančné prostriedky EÚ riadené centrálnou Komisiou, ktoré nespádajú do rozhodovacej právomoci členských štátov (ako napríklad COSME, Európsky horizont alebo program Digitálna Európa), nepredstavujú štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“).

Ak však členské štáty poskytujú dodatočné vnútroštátne finančné prostriedky na projekt alebo finančný nástroj, ktorý je podporovaný z centrálnou riadeného fondu EÚ, či prispievajú zdrojmi, nad ktorými majú určitú mieru rozhodovacej právomoci, do centrálnou riadeného fondu, uplatňujú sa pravidlá štátnej pomoci na tú časť finančných prostriedkov, ktorá spadá do rozhodovacej právomoci členského štátu.

Podobne majú členské štáty väčšiu kontrolu nad finančnými prostriedkami EÚ v rámci zdieľaného riadenia, ako je to v prípade európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF), vrátane Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV). Tento druh financovania preto predstavuje štátne prostriedky v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ a podlieha kontrole štátnej pomoci.

V tejto súvislosti je teda dôležité správne prepojenie pravidiel fondov EÚ a pravidiel štátnej pomoci, aby sa zaručil najlepší možný vplyv VFR a zamedzilo sa zbytočnej komplikovanosti. Osobitne dôležité je to v situáciách, v ktorých sa projekt financuje zároveň z fondov EÚ riadených centrálnou Komisiou aj z fondov, ktoré riadia členské štáty. Aby sa pre členské štáty, finančných sprostredkovateľov a navrhovateľov projektov zjednodušilo riešenie takýchto situácií, mali by sa pravidlá fondov EÚ zosúladiť s pravidlami štátnej pomoci. Preto návrhy Komisie týkajúce sa fondov EÚ obsahujú niektoré kľúčové zásady kontroly štátnej pomoci,

napríklad aby štátne intervencie súkromné financovanie dopĺňali a nie vytláčali, pričom by sa tieto zásady mali ďalej rozvíjať a malo by sa podľa nich riadiť vykonávanie. Aj preto Komisia navrhuje, aby sa ešte viac zjednodušili príslušné pravidlá štátnej pomoci.

V tejto súvislosti zohráva kľúčovú úlohu nariadenie Komisie (EÚ) 2017/1084 zo 14. júna 2017¹ (všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách – GBER). Určité kategórie pomoci vyhlasuje za zlučiteľné s vnútorným trhom a umožňuje členským štátom priamo vykonávať opatrenia pomoci bez predchádzajúceho schválenia Európskou komisiou.

Zmeny nariadenia GBER by mohli zlepšiť súčinnosť programov financovania EÚ a pravidiel štátnej pomoci v troch oblastiach.

Vnútroštátne financovanie v kombinácii s nástrojmi fondu InvestEU

Komisia dnes predstavila návrh nového fondu InvestEU², jednotného súboru pravidiel pre všetky finančné nástroje a rozpočtové záruky v budúcom rozpočte EÚ. Návrhom sa zabezpečuje, že Komisia bude zohrávať dôležitú úlohu pri výbere podporovaných projektov a programov v súlade so spoločným záujmom EÚ a že súkromné investície budú doplnené verejnými prostriedkami, ktoré budú transparentné, a ich účinky sa budú vyhodnocovať. V koncepcii fondu InvestEU sú už zohľadnené kľúčové zásady štátnej pomoci. Až sa tieto zásady prevedú do dostatočne jasných pravidiel fungovania fondu, budú na ochranu hospodárskej súťaže na jednotnom trhu v prípade skombinovania finančných prostriedkov členských štátov s finančnými prostriedkami EÚ z fondu InvestEU potrebné len obmedzené dodatočné požiadavky na štátnu pomoc. Na tomto základe by sa príslušné požiadavky na štátnu pomoc mohli stanoviť v nariadení GBER, ktoré by mohlo dopĺňať nariadenie o fonde InvestEU a investičné usmernenia fondu InvestEU obsahujúce potrebné záruky. Takouto zmenou nariadenia GBER by sa mohla zaviesť výnimka, na základe ktorej by nebola potrebná predchádzajúca notifikácia Komisii podľa pravidiel štátnej pomoci v prípade finančných prostriedkov členských štátov poskytovaných alebo podporovaných z fondu InvestEU, čím by sa zabezpečila zjednodušená a efektívna implementácia fondu InvestEU.

Výskum, vývoj a inovácie

Komisia dnes predstavila aj návrh programu Európsky horizont³. Podľa tohto návrhu môže byť niektorým výskumným projektom malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“) udelená „známka excelentnosti“. Nato je potrebné, aby ich Komisia vyhodnotila ako „excelentné“ a aby boli na základe prísnych požiadaviek pravidiel EÚ oprávnené na financovanie EÚ, pričom jediným dôvodom nato, aby nemohli byť financované, budú rozpočtové obmedzenia fondov EÚ. V prípade takýchto projektov by sa mohlo umožňovať, aby sa celé financovanie zabezpečovalo zo zdrojov členských štátov (a to aj zo štrukturálnych fondov) bez predchádzajúceho súhlasu Komisie. Projekty so známkou excelentnosti a relatívne obmedzený objem finančnej podpory tak, ako ich Komisia v návrhu programu Európsky horizont koncipovala, odstraňujú všetky obavy týkajúce sa hospodárskej súťaže.

Podobne by sa aj v prípade projektov v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, na ktorých sa zúčastňujú aspoň tri členské štáty a ktoré sa hodnotia a vyberajú v súlade s pravidlami platnými pre program Európsky horizont a spoločne financujú zo zdrojov programu Európsky horizont a členských štátov (a to aj zo štrukturálnych fondov), mohla umožňovať ich realizácia bez ďalšieho posúdenia štátnej pomoci týkajúceho sa podielu financovania zo strany členských štátov. Bolo by to skutočne možné, pretože pravidlami, ktoré sa týkajú

¹ Ú. v. EÚ L 156, 20.6.2017, s. 1.

² COM(2018) 439.

³ COM(2018) 441.

oprávnenosti projektov na podporu z programu Európsky horizont – v podobe, v akej sú koncipované v návrhu Komisie –, sa odstraňujú všetky obavy týkajúce sa hospodárskej súťaže, a to najmä tým, že sa vyžaduje, aby projekty spĺňali ciele spoločného záujmu EÚ a riešili jasne vymedzené zlyhania trhu.

Európska územná spolupráca

Európska územná spolupráca je už veľa rokov dôležitou prioritou politiky súdržnosti EÚ. Podľa súčasných pravidiel štátnej pomoci sa už takéto projekty môžu financovať z verejných finančných prostriedkov. Za posledné roky Komisia nadobudla rozsiahle skúsenosti v oblasti opatrení pomoci zameraných na podporu projektov Európskej územnej spolupráce. Mohlo by sa preto zvážiť ďalšie rozšírenie rozsahu pôsobnosti opatrení pomoci podľa nariadenia GBER.

Je teda potrebné zmeniť právny základ nariadenia GBER, t. j. nariadenie Rady (EÚ) 2015/1588 z 13. júla 2015 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na určité kategórie horizontálnej štátnej pomoci (kodifikované znenie) (ďalej len „splnomocňujúce nariadenie“)⁴, aby sa Komisii umožnilo zahrnúť všetky príslušné opatrenia do nariadenia GBER v nadväznosti na konzultácie so všetkými zainteresovanými stranami a poradným výborom členských štátov.

1. CIEĽ A KONTEXT NÁVRHU

Splnomocňujúce nariadenie umožňuje Komisii prostredníctvom nariadení vyhlásiť, že určité kategórie štátnej pomoci sú zlučiteľné so spoločným trhom a sú oslobodené od notifikačnej povinnosti stanovenej v článku 108 ods. 3 ZFEÚ. Tieto kategórie zahŕňajú napríklad pomoc pre MSP, pomoc určenú pre výskum a vývoj alebo pomoc určenú na ochranu životného prostredia. Komisia teraz navrhuje doplniť dve ďalšie kategórie.

Návrh na zaradenie **dvoch nových kategórií** do splnomocňujúceho nariadenia umožňuje Komisii prijať skupinové výnimky na základe vymedzenia jasných kritérií zlučiteľnosti, čím sa zabezpečí obmedzený vplyv na hospodársku súťaž a obchod medzi členskými štátmi. Prijatím takýchto skupinových výnimiek by bolo možné podstatne zjednodušiť administratívne postupy členských štátov a Komisie na základe jasne vymedzených podmienok zlučiteľnosti *ex ante*. Návrh zahrnúť do splnomocňujúceho nariadenia dve nové kategórie však neznamená okamžitú skupinovú výnimku pre tieto kategórie, ani to, že všetky opatrenia v rámci danej kategórie budú predstavovať skupinovú výnimku v celom svojom rozsahu.

Nové kategórie navrhnuté na zahrnutie do splnomocňujúceho nariadenia

Financovanie zo strany členských štátov poskytované alebo podporované finančnými nástrojmi alebo rozpočtovými zárukami EÚ, ktoré centrálnie riadi Komisia

V posledných rokoch vzrástol význam finančných nástrojov a rozpočtových záruk EÚ na poskytovanie podpory v širokom spektre oblastí. Ešte viac narastie vo viacročnom finančnom rámci po roku 2020. Návrhy Komisie týkajúce sa finančných nástrojov a rozpočtových záruk EÚ riadených centrálnou Komisiou obsahujú dôležité záruky na zabránenie neprimeraným narušeniam hospodárskej súťaže. Okrem toho sú zvyčajne menej rušivé než granty v podobnej výške, pretože sa zvyčajne týkajú menších súm pomoci. Netrhová záruka za úver vo výške 100 miliónov EUR sa napríklad zvyčajne týka iba výšky pomoci, ktorá zodpovedá rozdielu medzi poplatkom za trhovou zárukou a skutočným poplatkom

⁴ Ú. v. EÚ L 248, 24.9.2015, s. 1.

za záruku, ktorý platí príjemca, čo je podstatne menej než plná suma vo výške 100 miliónov EUR.

Preto je vhodné umožniť Komisii, aby za predpokladu splnenia určitých podmienok udeľovala skupinové výnimky v prípade pomoci poskytnutej vo forme financovania zo strany členského štátu, ktorá sa ďalej poskytuje alebo podporuje z finančných nástrojov alebo rozpočtových záruk EÚ centrálne riadených Komisiou. Zo skúseností Komisie vyplýva, že zosúladením tejto pomoci s podmienkami vzťahujúcimi sa na centrálne riadené finančné nástroje a rozpočtové záruky EÚ, ktoré vykonávajú orgány Únie, sa zabezpečuje, že pomoc poskytovaná členskými štátmi nevedie k nijakému závažnému narušeniu hospodárskej súťaže a že je možné vymedziť jasné podmienky zlučiteľnosti tejto pomoci.

Pomoc pre Európsku územnú spoluprácu

Podpora Európskej územnej spolupráce je už veľa rokov hlavnou prioritou politiky súdržnosti EÚ. Na podporu poskytovaných MSP na náklady, ktoré im vznikli v rámci projektov Európskej územnej spolupráce, sa už vzťahuje skupinová výnimka podľa nariadenia GBER. Osobitné ustanovenia týkajúce sa regionálnej pomoci pre investície podnikov všetkých veľkostí sú uvedené aj v usmerneniach o regionálnej štátnej pomoci na roky 2014 – 2020⁵ a v oddiele o regionálnej pomoci nariadenia GBER. Znamená to, že Komisia získala značné skúsenosti v oblasti opatrení pomoci zameraných na podporu projektov Európskej územnej spolupráce. Je preto vhodné umožniť Komisii udeľovať skupinové výnimky pre financovanie na podporu týchto projektov.

2. SÚLAD S OSTATNÝMI POLITIKAMI A CIEĽMI ÚNIE

Tento návrh úzko súvisí s viacročným finančným rámcom a rôznymi výdavkovými programami, ktoré navrhla Komisia.

Dodatočné vnútroštátne financovanie poskytované na projekty podporované z centrálne riadených fondov EÚ predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Cieľom tohto návrhu je uľahčiť kombinácie takýchto štátnych zdrojov a finančných nástrojov a rozpočtových záruk EÚ riadených centrálne Komisiou, a tým poskytnúť právnu istotu a zároveň zabezpečiť, aby bolo narušenie hospodárskej súťaže naďalej obmedzené.

Podpora projektov Európskej územnej spolupráce je už veľa rokov dôležitou prioritou politiky súdržnosti EÚ a v tomto návrhu sa bude ešte viac uľahčovať.

3. PRÁVNE ASPEKTY

• Právny základ

Právnym základom tohto návrhu je článok 109 ZFEÚ, ktorý umožňuje Rade prijať všetky potrebné nariadenia, najmä s cieľom stanoviť podmienky uplatňovania článku 108 ods. 3 ZFEÚ, ako aj kategórie pomoci, ktoré nepodliehajú tomuto postupu. Rada sa musí uznieť kvalifikovanou väčšinou na základe návrhu Komisie a po porade s Európskym parlamentom.

• Subsidiarita a proporcionalita

Návrh patrí do výlučnej právomoci Únie. Zásada subsidiarity sa preto neuplatňuje.

⁵ Ú. v. EÚ C 209, 23.7.2013, s. 1.

Návrh neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie jeho cieľa, a preto je v súlade so zásadou proporcionality.

- **Výber nástrojov**

Navrhovaný nástroj: nariadenie.

Nariadenie je jediným vhodným právnym nástrojom na zmenu nariadenia (EÚ) 2015/1588.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Návrh nemá žiadny vplyv na rozpočet Únie.

Návrh

NARIADENIE RADY,

ktorým sa mení nariadenie Rady (EÚ) 2015/1588 z 13. júla 2015 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na určité kategórie horizontálnej štátnej pomoci

(Text s významom pre EHP)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 109,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

so zreteľom na stanovisko Európskeho parlamentu⁶,

keďže:

- (1) Nariadením Rady (EÚ) 2015/1588 z 13. júla 2015 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na určité kategórie horizontálnej štátnej pomoci⁷ sa Komisia oprávňuje, aby prostredníctvom nariadení vyhlásila, že určité kategórie pomoci sú zlučiteľné s vnútorným trhom a oslobodené od notifikačnej povinnosti podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ.
- (2) Z centrálne riadených fondov EÚ, teda z fondov v rámci priameho alebo nepriameho riadenia Únie (okrem fondov v rámci zdieľaného riadenia s členskými štátmi), sa čoraz viac podporujú činnosti v spoločnom záujme EÚ prostredníctvom finančných nástrojov alebo rozpočtových záruk, čím sa významne prispieva k rastu a súdržnosti. Komisia by mala mať možnosť vyhlásiť, že za určitých podmienok je pomoc poskytovaná členskými štátmi, ktorá sa ďalej poskytuje alebo podporuje z týchto centrálne riadených finančných nástrojov alebo rozpočtových záruk, zlučiteľná s vnútorným trhom a nepodlieha notifikačnej povinnosti. Podľa skúseností Komisie takáto pomoc nevedie k významnému narušeniu hospodárskej súťaže, keďže je v súlade s podmienkami, ktoré sa vzťahujú na príslušné finančné nástroje alebo rozpočtové záruky, ako ich vykonávajú orgány Únie, a možno vymedziť jasné podmienky zlučiteľnosti.
- (3) Podpora Európskej územnej spolupráce je dôležitou prioritou politiky súdržnosti EÚ. Komisia by mala mať možnosť vyhlásiť, že za určitých podmienok je pomoc poskytovaná na projekty Európskej územnej spolupráce zlučiteľná s vnútorným trhom a nepodlieha notifikačnej povinnosti. Podľa skúseností Komisie má takáto pomoc iba obmedzený vplyv na hospodársku súťaž a obchod medzi členskými štátmi a je možné vymedziť jasné podmienky zlučiteľnosti.

⁶ Ú. v. EÚ C, s. .

⁷ Ú. v. EÚ L 248, 24.9.2015, s. 1.

- (4) Rozsah nariadenia Rady (EÚ) 2015/1588 by preto mal byť rozšírený tak, aby zahŕňal tieto kategórie pomoci.
- (5) Nariadenie Rady (EÚ) 2015/1588 by sa preto malo zodpovedajúcim spôsobom zmeniť,

PRIJALA TOTO NARIADENIE:

Článok 1

V článku 1 ods. 1 písm. a) nariadenia (EÚ) 2015/1588 sa dopĺňajú tieto body:

„xv) na financovanie poskytované alebo podporované z centrálne riadených finančných nástrojov alebo rozpočtových záruk EÚ v prípade, ak pomoc spočíva v dodatočnom financovaní poskytovanom zo štátnych zdrojov;

xvi) na projekty podporované z programov Európskej územnej spolupráce EÚ.“

Článok 2

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*